

Grad Sarajevo
City of Sarajevo

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Kanton Sarajevo
Grad Sarajevo
GRADSKO VIJEĆE

Bosna i Hercegovina-Federacija Bosne i Hercegovine
Kanton Sarajevo GRAD SARAJEVO
GRADONAČELNIK

PRIM. UN. 14	3.1-07-2024	odluka	Beuj priloga
14	04	J67J	

Odluka
o podizanju Spomen-obilježja civilnim žrtvama rata grada – Kantona Sarajevo
'92. – '95. godine
(Nacrt)

Predlagač: Gradonačelnica
Obradivač: Služba za urbano planiranje,
investicije, stambene i komunalne poslove

Sarajevo, juli 2024. godine

Adresa: Hamdije Kreševljakovića 3
71 000 Sarajevo
Tel.: +387 33 216 659
Fax: +387 33 205 874
Email: gsgv@sarajevo.ba
Web: gradskovijece.sarajevo.ba

Na osnovu člana 31. stav (1) tačka b) Statuta Grada Sarajeva („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 7/23) i člana 20. Odluke o spomenicima od značaja za Grad Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 49/19, 28/20 – Ispravka), Gradsko vijeće Grada Sarajeva, na __. sjednici održanoj dana __. __. 2024. godine, donijelo je

(Nacrt)

Odluku
o podizanju Spomen-obilježja civilnim žrtvama rata grada – Kantona Sarajevo
'92. – '95. godine

Član 1.

(Predmet)

Podiže se Spomen-obilježje civilnim žrtvama rata grada – Kantona Sarajevo '92.-'95. (u daljnjem tekstu: Spomen-obilježje), kao Spomen-obilježje od značaja za Grad Sarajevo.

Član 2.

(Lokacija i idejno rješenje)

Spomen-obilježje se podiže na zemljištu označenom kao dio k.č. 801/3, k.o. Sarajevo VII, općina Centar Sarajevo, a prema idejnom rješenju koji je sastavni dio ove Odluke.

Član 3.

(Obaveze)

Grad Sarajevo će poduzeti sve aktivnosti na podizanju Spomen-obilježja i budućeg održavanja.

Član 4.

(Finasiranje)

Finasiranje izgradnje i održavanja Spomen-obilježja snosi Grad Sarajevo.

Član 5.

(Stupanje na snagu)

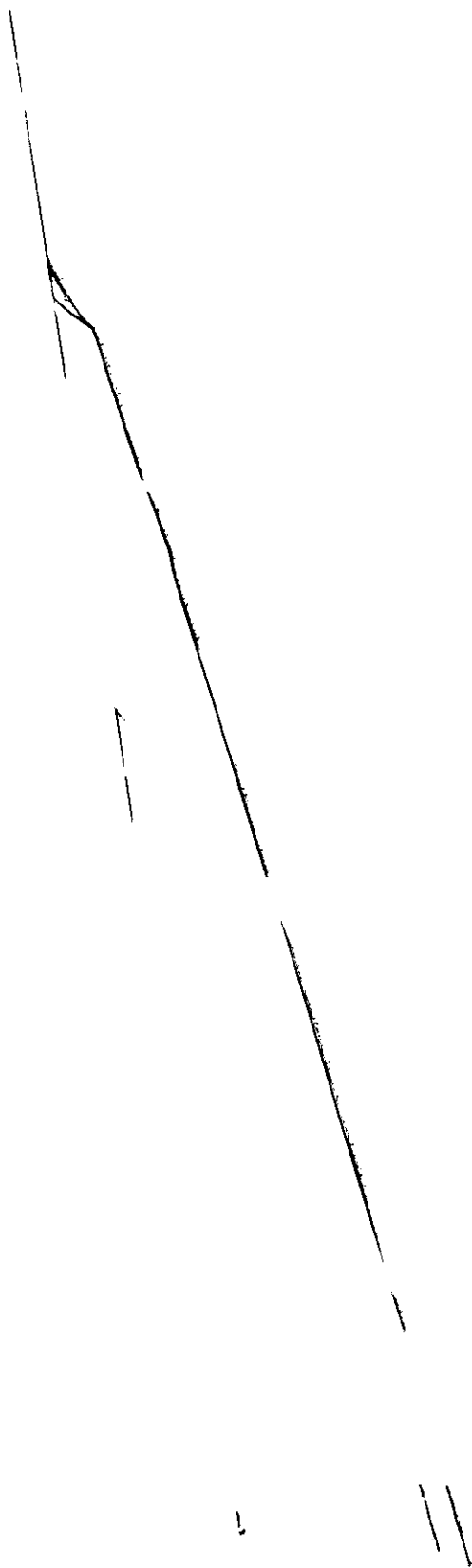
Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Kantona Sarajevo“.

PREDSJEDAVALJUĆI GRADSKOG VIJEĆA

Jasmin Ademović

Broj:

Sarajevo, __. __. 2024. godine

-

1

||

OBRAZLOŽENJE

PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za donošenje ove odluke sadržan je u odredbama člana 31. stav (1) tačka b) Statuta Grada Sarajeva („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 7/23) kojim je propisano da Gradsko vijeće donosi odluke, druge propise i opće akte i daje njihovo tumačenje.

Pravni osnov sadržan je i u članu 20. Odluke o spomenicima od značaja za Grad Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 49/19, 28/20 – Ispravka) kojim je propisano da Odluku o podizanju spomenika od značaja za Grad Sarajevo donosi Gradsko vijeće Grada Sarajeva.

RAZLOZI DONOŠENJA

Spomenik civilnim žrtvama grada – Kantona Sarajevo '92.-'95. godina je inicijativa Unije civilnih žrtava rata Kantona Sarajevo koje je krovno udruženje civilnih žrtava rata, a koje u svom članstvu ima 3925 registriranih članova, odnosno 2094 aktivnih članova. Također, važno je istaći da je Unija pravni sljednik Saveza civilnih žrtava rata grada Sarajeva koji egzistira od 1974. godine.

Opsada grada Sarajeva bila je najduža u modernoj historiji, a trajala je 1479 dana, ranjeno je preko 50.000 naših sugrađana, 11.541 stanovnik grada Sarajeva je ubijen, od toga je 1601 dijete, a dnevno je grad razaralo 329 granata. Zločin počinjen prema gradu Sarajevu i njegovim stanovnicima je bez presedana u historiji i toliko je velik da je svaki pokušaj njegovog negiranja i minimiziranja sramotan.

Kolateralna šteta agresije su civilne žrtve rata, osobe sa invaliditetom i porodice ubijenih civila koji su ni krivi ni dužni stradali u agresiji na nezavisnu državu Bosnu i Hercegovinu izgubivši živote, dijelove tijela ili svoje najmilije.

Nakon 25 godina civilne žrtve rata grada – Kantona Sarajevo nisu dobile moralnu satisfakciju (nije izgrađeno jedinstveno spomen-obilježje) i iz tog razloga gradonačelnica nastavlja aktivnosti na podizanju ovog spomen-obilježja.

Izgradnja spomenika treba da bude simbol sjećanja na sve ubijene i ranjene civile grada – Kantona Sarajevo u periodu agresije i opsade 92.-95.

Javnim konkursom je izabrano najbolje idejno rješenje za Spomen-obilježje civilnim žrtvama rata grada – Kantona Sarajevo '92.-'95. godine (arhitektonsko-urbanističko-pejsažno rješenje).

Idejno rješenje u ambijentalnom, prostornom i vizuelnom smislu očituje trajnu uspomenu na tragediju i patnju civilnog stanovništva tokom opsade Sarajeva, te objedinjuje simbole sjećanja, mira, jedinstva, otpora i opstanka.

Planirana namjena ovog prostora je javnog karaktera, sa otvorenim i dostupnim površinama koje uključuju adekvatno pozicionirane pješačke staze. Prostor će biti prilagođen osobama sa invaliditetom i umanjnim tjelesnim sposobnostima.

Poštuje se kontekst lokacije, značaj i reprezentativnost objekata u neposrednom okruženju, te činjenica da je ovo veoma vrijedan gradski prostor. Vodilo se računa o pozicioniranju spomen-obilježja u odnosu na teren, linije komunikacije i uglove sagledavanja.

Također, u cilju aktivnog korištenja i akcentiranja prostora, predmetni obuhvat je planiran adekvatno osvjetliti, a planirane su ekološki i ekonomski prihvatljivi materijali.

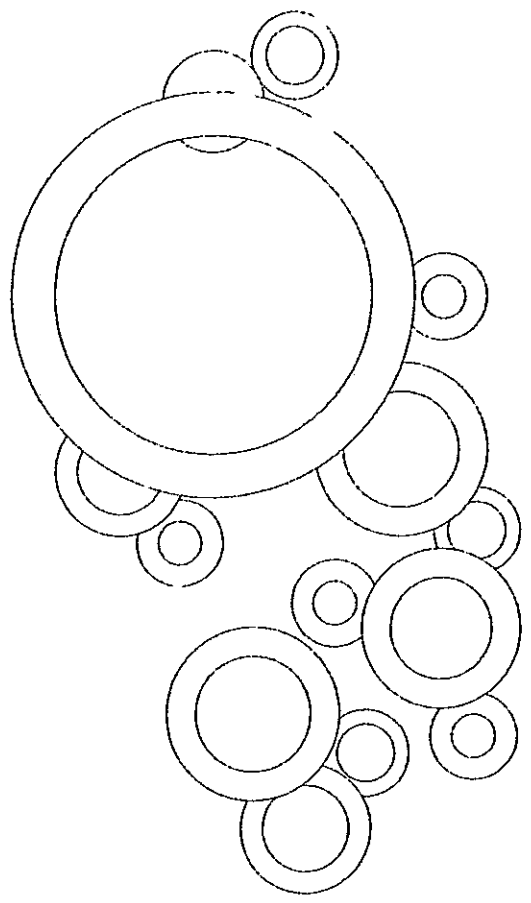
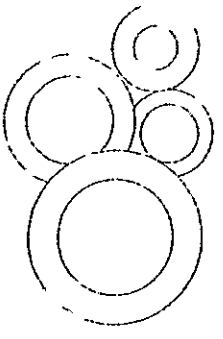
Arhitektonsko rješenje je originalno, estetski primjereno temi spomenika, ekonomično u izvođenju i održavanju te će se u cijelosti izvoditi na samom lokalitetu. Također, planirano je da se na spomeniku nalazi prigodan tekst opisa spomenika.

Izgradnja Spomen-obilježja treba da bude simbol sjećanja na sve ubijene i ranjene civile grada i Kantona Sarajevo u periodu agresije i opsade 1992.-1995.

Odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Kantona Sarajevo“.

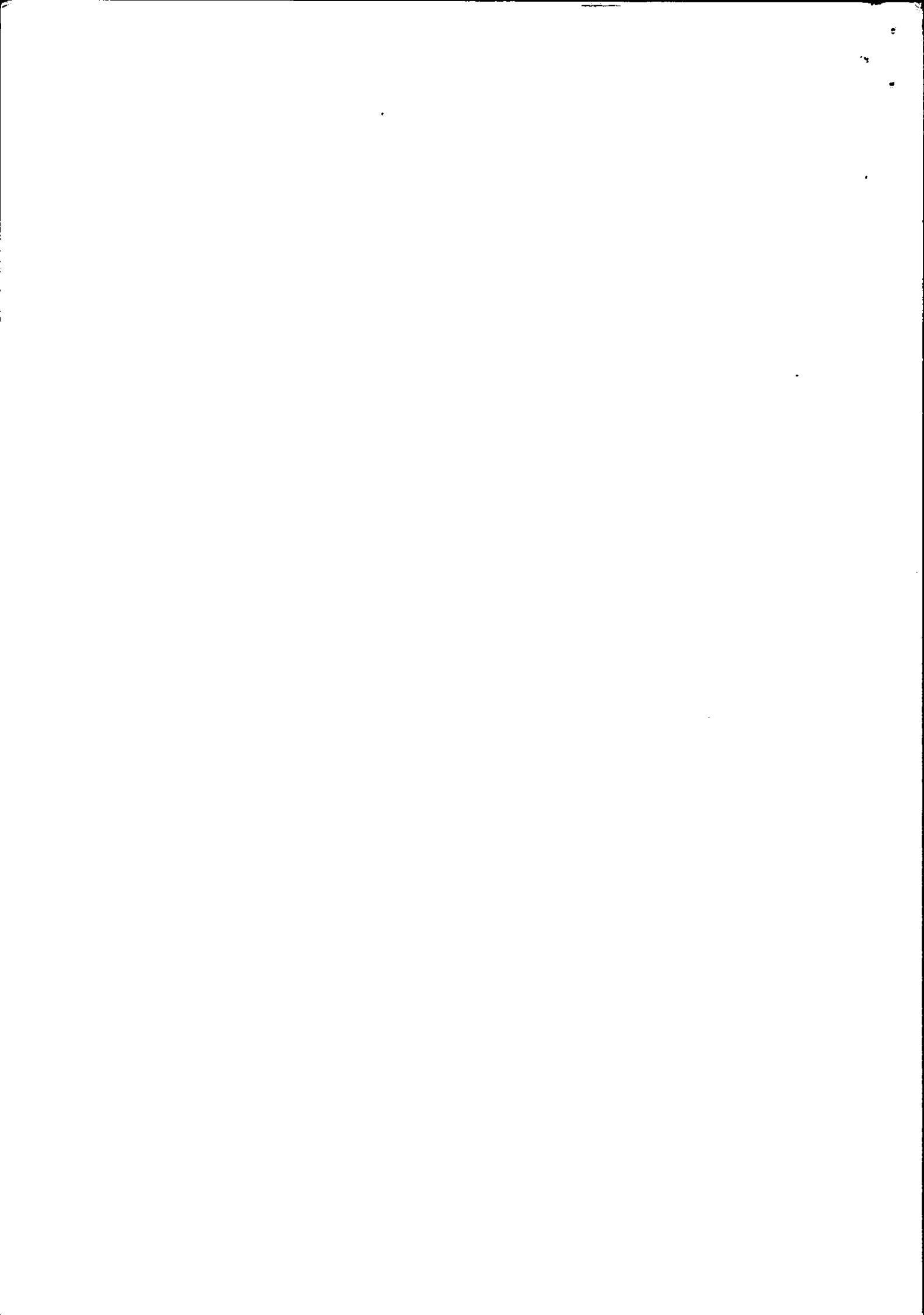
FINANSIJSKA SREDSTVA

Za realizaciju ove odluke potrebno je planirati sredstva u Budžetu Grada Sarajeva za DOB 2025.-2027. godinu.

SADRŽAJ

1. Tehnički opis
2. Koncepti
3. Situacija_postojeće stanje 1:500
4. Situacija_novoprojektovano stanje 1:500
5. Situacija_novoprojektovano stanje 1:200
6. Situacija_novoprojektovano stanje na geodetskoj podlozi 1:200
7. Situacija_novoprojektovano stanje 1:100
8. Presjek / Izgled zapad 1:100
9. Presjek / Izgled istok 1:100
10. Presjek / Izgled sjever 1:100
11. Presjek / Izgled jug 1:100
12. Zelenilo 1:250
13. Hodne linije i podna obloga 1:250
14. Rasvjeta i urbani mobilijar 1:250
15. Detalji 1:50
16. Trodimenzionalni prikaz 1
17. Trodimenzionalni prikaz 2
18. Trodimenzionalni prikaz 3
19. Trodimenzionalni prikaz 4
20. Trodimenzionalni prikaz 5
21. Trodimenzionalni prikaz 6
22. Trodimenzionalni prikaz 7

TEHNIČKI OPIS

Lokacija

Na predmetnoj lokaciji koja se nalazi između ulice Herze Hurne sa zapadne strane i Koševskog polja sa istočne strane isporučivamo je spomen obilježje evinim žrtvama rata grada - Kantona Sarajevo 92 - 95. g. Spomen obilježje svojim gabaritima i dispozicijom ne predstavlja smetnju za kolisti i pešački saobraćaj.

Sastoji se iz pristena (talca) različitih prečnika i visina. Visina najvišeg segmenta spomen obilježja iznosi 6,9 metara. Spomen obilježje se može pristupiti sa svih postojećih pristupnih tački. Volumeni su raspoređeni na način da posjetioc/prolaznik u svakom trenutku može neometano komunicirati. Svrha za slijeпа lica se zadržava. Novoproyektovanim rješenjem nisu stvorene fizičke barijere koje bi predstavljale problem za osobe sa invaliditetom. Sva postojeća stabla su zadržana. Terenka površina se uklanja. Predloženo konkursno rješenje detaljno izlazi iz granica obuhvata jer pokazuje prostor cjelovito sagledati i na taj način ponuditi što sveobuhvatnije rješenje i nadogradnju projektni zadatak. Također, predloženo rješenje može da ostane i funkcionalno unutar obuhvata uz ukidanje elemenata na južnoj strani.

Parterno rješenje

Projektno se predviđa izvođenje "čestijane" lako armirane betonske površine. Pomenuta površina se izvodí u vidu korten laka pristena koji prave prekid u betoniranju. Sličar "čestijanj" betona je različit u svakom pristenu i na taj način se razbija jednolika obrada podne površine. Predložena podloga ne zahtijeva posebno održavanje. Na mjestima gdje postoje stabla se također formiraju pristeni prečnika 1,5 metara gdje je unutrašnjost pristena zahtjevana.

Konstrukcija i materijali

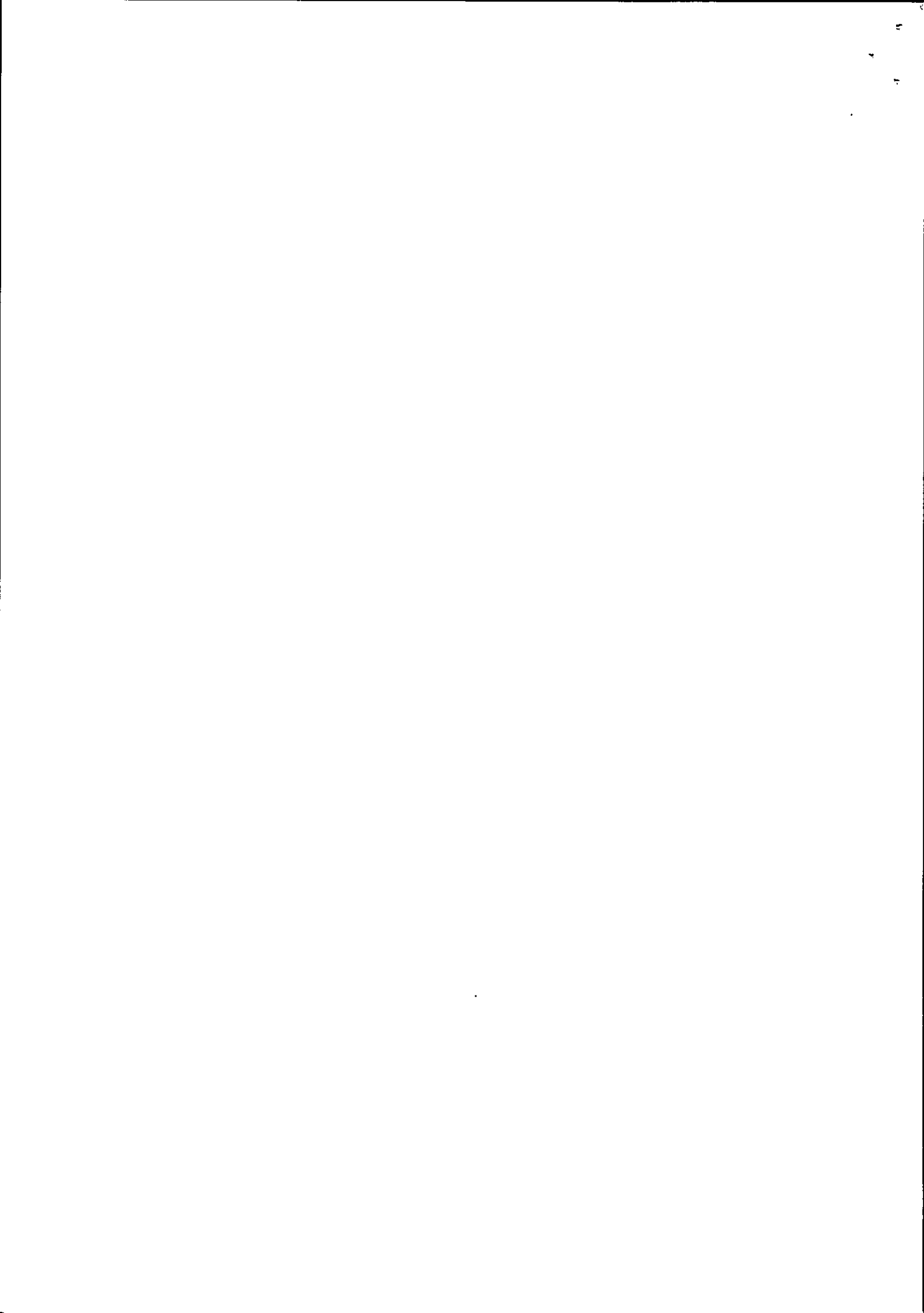
Osnovnu konstrukciju čine ljuške izvedene od korten čelika debljine 8 milimetara. Ljuške centralnog dijela spomen obilježja su ankernisane u betonsku podlogu. Manje ljuške unutar kojih se nalaze klupe su pričvršćene za klupe i od poda su podignute za 10 centimetara. Ljuške se uvijek postavljaju okomito u odnosu na ramu. betonsku podlogu što uveliko olakšava proizvodnju i montazu, dok se sa gornje i bočnih strana zasjelicju pod uglom što doprinosi dinamičci skulpture. Inetna, prezimena, godina rođenja i stradanja se perforiraju sa unutrašnje strane centralnog dijela spomen obilježja. Urbani mobilijar koji je formiran unutar "talca" se izvodí u lako armiranom "čestijanom" betonu. Postament sa prikladnim tekstom je također izveden u lako armiranom "čestijanom" betonu.

Osvjetljenje

Novoproyektovano spomen obilježje je osvjetljeno pomoću LED traka. U centralnom dijelu spomen obilježja led traka se postavlja u pod uz unutrašnji rub ljuške i na taj način osvjetljava unutrašnju stranu ljuške. Sličan princip je primjenjen i na "talca" sa integrisanom klupom gdje se osvjetljenje postavlja između "talca" i klupe i ponovo osvjetljava unutrašnju stranu. Na ovaj način se elektro naglašava struktura spomen obilježja.

Predstier i predračun

	JM	POVRŠINA	CIJENA
1 Priprema radovi			
Skladanje površinskog sloja humusa i asfaltirane površine debljine 20 cm sa odvozom na deponiju.	m ²	175,0 m ²	7.800,00 km
2 Elektro radovi	kom	21	21.500,00 km
Nabavka i ugradnja potrebne elektro instalacije i rasvjetnih tijela.			
3 Nabavka, rezanje, varenje, perforiranje, savijanje i ugradnja korten čelika.	m ²	163,2 m ²	189.800,00 km
4 Radovi sa betonom	m ²	175,0 m ²	48.750,00 km
Betoniranje lako armirane "čestijane" betonske podloge sa ugradnjom korten čelika laka traka.			
5 Radovi sa betonom	kom	11	21.500,00 km
Betoniranje lako armiranih klupa i postamenta sa najlisonm lehnkom "čestijanog" betona			
UKUPNO SM RADOVI			289.350,00 km

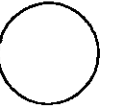
KONCEPT

Glavna težnja rješenja je da na simboličan način prenese težnu stradanja civilnog stanovništva grada Sarajeva i Kantona Sarajevo od 1992. do 1995. godine. Jasno je da se radi o periodu koji nije lako pojmiti, shvatiti, racionalno sagledati i ponuditi rješenje koje dočarava svu patnju i stradanje kroz koje su prošli stanovnici grada. Kroz analize i istraživanja koncepti rješenja svoju snagu crpi iz "Sarajevske ruže" i prevrta se u logičan nastanak priče o "Sarajevskim ružama".

Dokumentarno-historijska i simbolička vrijednost "Sarajevskih ruža" je prepoznata i šire vrijedno kulturno-historijsko naslijeđe grada Sarajeva. Svojevrsan su podsjetnik na opasud i svakodnevno stradanje građana. Tokom opsade Sarajeva od 1992. do 1995. godine, na grad je palo na desetine hiljada granata, koje su ostavile duboko urezane tragove u tkivo grada. Poglavljiju se tako što su krateri u asfaltu i pločnicima nastali granatiranjem grada. Nakon rata popunjeni su masom crvene boje. Simbolično su nazvane "Sarajevske ruže". Jer su podsjećale na ružu, otrgnutih latica, simbolizirajući prolijevanu krv nevinih civila, onih koji su gubili živote čekajući u redu za vodu, bezvrijno se igraći...

Također smo svjedoči da "Sarajevske ruže" iz dana u dan nastaju što zbog zuba vremena tako i zbog razvoja grada. Uizmajući u obzir sve ranije napsano, ideja da se koncept rješenja temelji na "Sarajevskim ružama" se čini kao logičan nastavak iste priče. Novoproyektovani spomenik na ovaj način odjele počasti civilnim žrtvama, urezajući njihova imena u spomen obilježje ali također čuva od zaborava i autentična mjesta stradanja civilnog stanovništva.

SIMBOL KRUGA

Kamena, spomen obilježje, poziva na aktivacije svih čula kod projekovanja jer se radi o posebnoj kategoriji obilježja koji nose snažnu poruku, bude jakie emocije i čuvaju historiju od zaborava. Kroz rad na razvoju koncepta iskristalizirao se simbol kruga. Radom na konceptu i stilizacijom "Sarajevske ruže" simbol kruga je prisutan kako dvodimenzionalno tako i trodimenzionalno. Upravo simbol kruga predstavlja jedrnost, ravnomjernost i beskonačnost (stradanje, vječna borba, otpor i ustajnost). Simbol kruga postaje sporna zemlja i lokacije, namjene i poruke koju ovo spomen obilježje nosi da prenese. Kao što geometrija kruga nema ni početak ni kraj, tako se u pojedinim trenutima dolimata sponija i stradanje civilnog stanovništva.

MATERIJAL

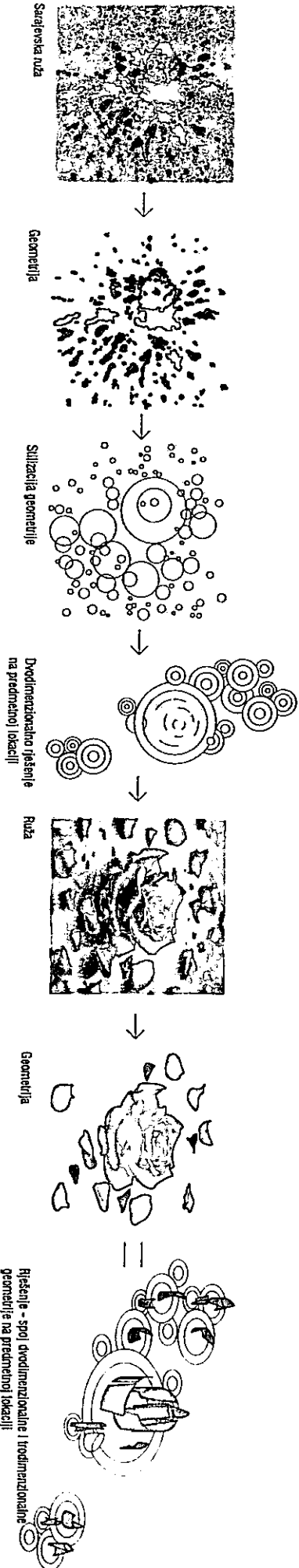

Novoproyektovano rješenje kao glavni materijal koristi korten čelik. Zbog svoje pojavnosti i boje koji u sebi nose skrivene poruke, korten čelik je logičan izbor materijala. Patinirani čelik tako može da vrati slike barikada, zapaljenih automobila i tramvaja u gradu. Patiniranje i koroziranje na novu betonsku podlogu i popunjavanje tuga crvenom bojom (korozijom) se može postroyevati sa kretenjem i stradanjem i na taj način spomen obilježje dobiva interaktivni karakter.

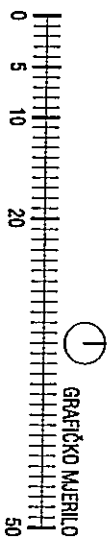
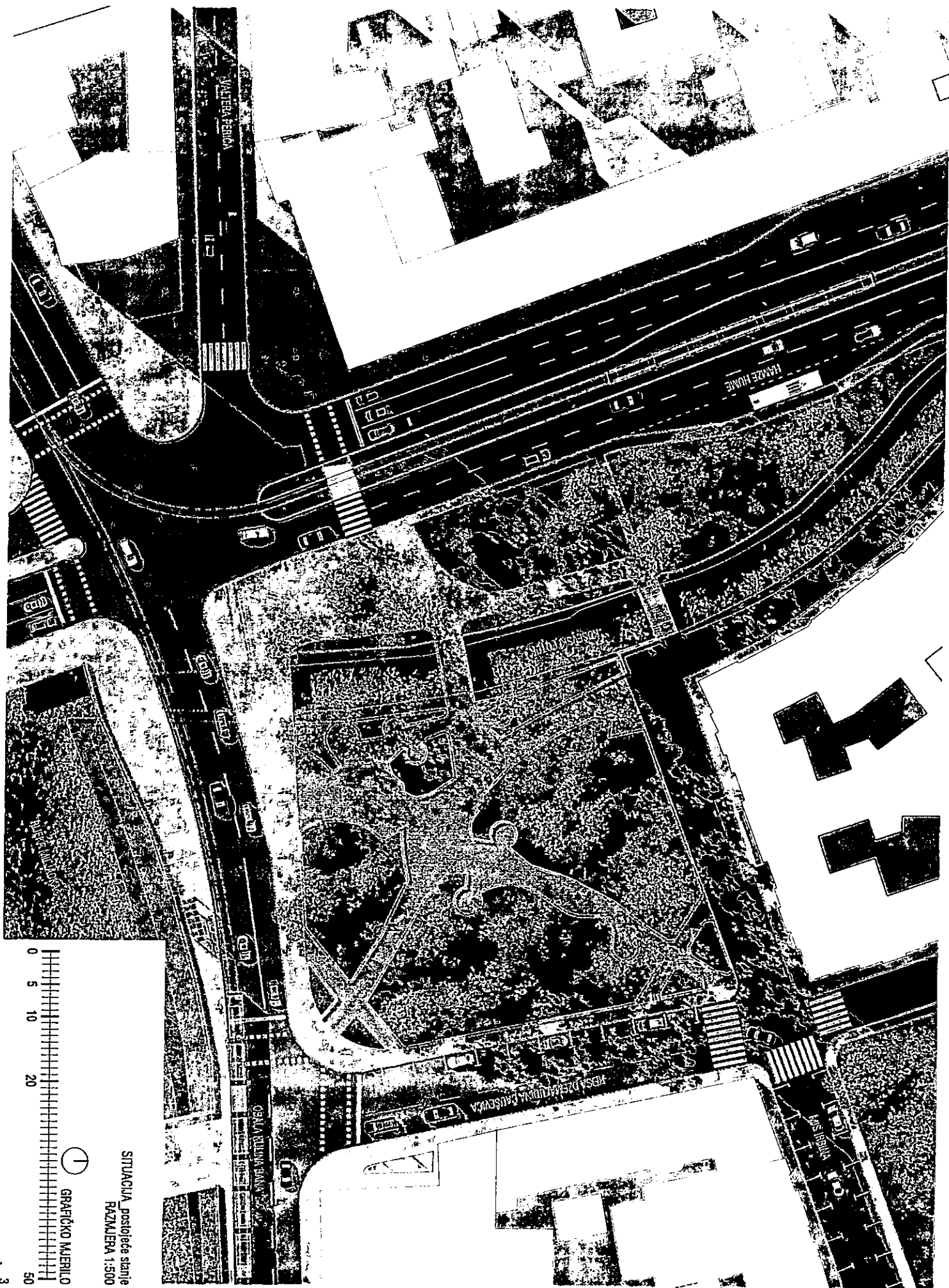
SIMBOL RUŽE

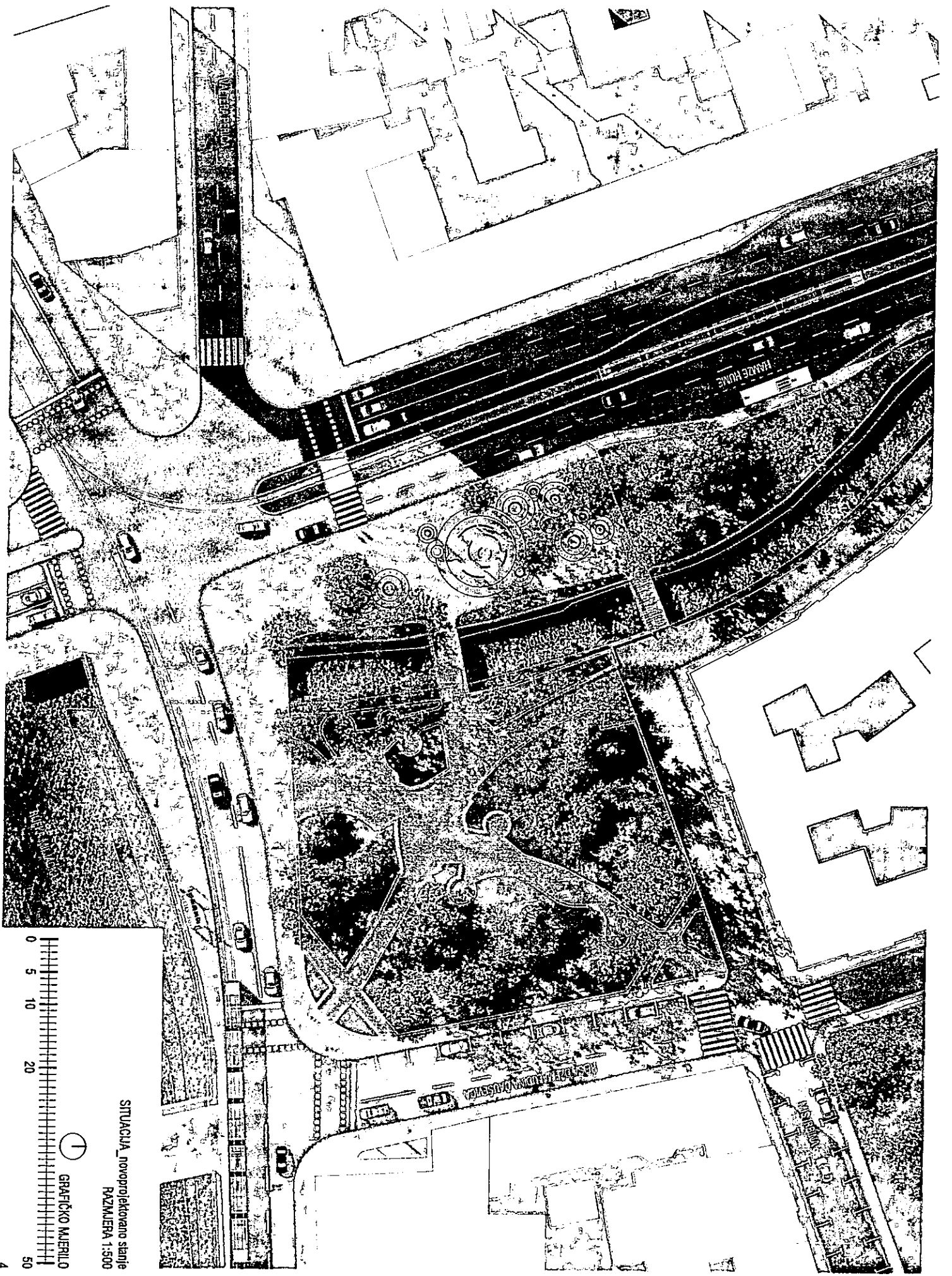
Pored inspiracije koju rješenje crpi iz "Sarajevskih ruža", crvena ruža je pilje svega simboli ljubavi prema osobama do kojih nam je stalo. Ova simbolična novoproyektovano rješenje koje je trodimenzionalna interpretacija "Sarajevske ruže" daje dodatno na vrijednost s obzirom na to da se radi o spomen obilježju poginulim civilima. Otrgnute latice ruže simboliziraju stradanje i gubitak najmilijih i u ovom rješenju su pretvorene u dijelove spomen obilježja sa klupama za sjedenje gdje posjetiloci ali i prolaznici mogu napraviti predah i sagledati spomenik i upoznati se sa tematičnom istog.

SITUACIJA postojeca stanje
RAZMJERA 1:500

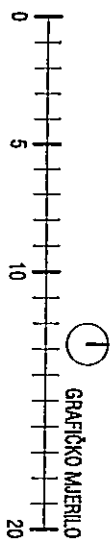
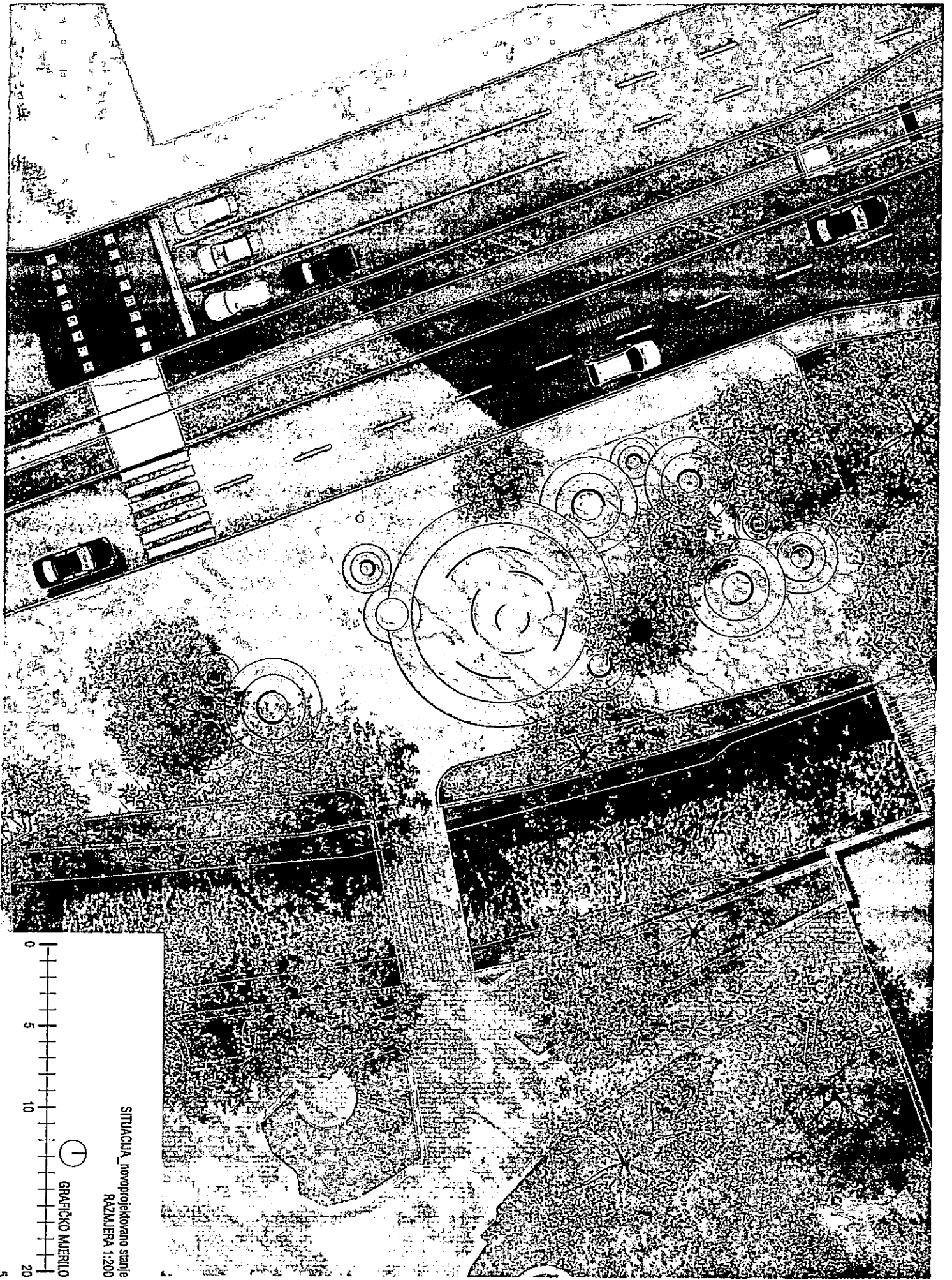

SITUACIJA novoprojektovanog stanja
RAZMERA 1:500

① GRAFIČKO MATERIJAL

0 5 10 20 50

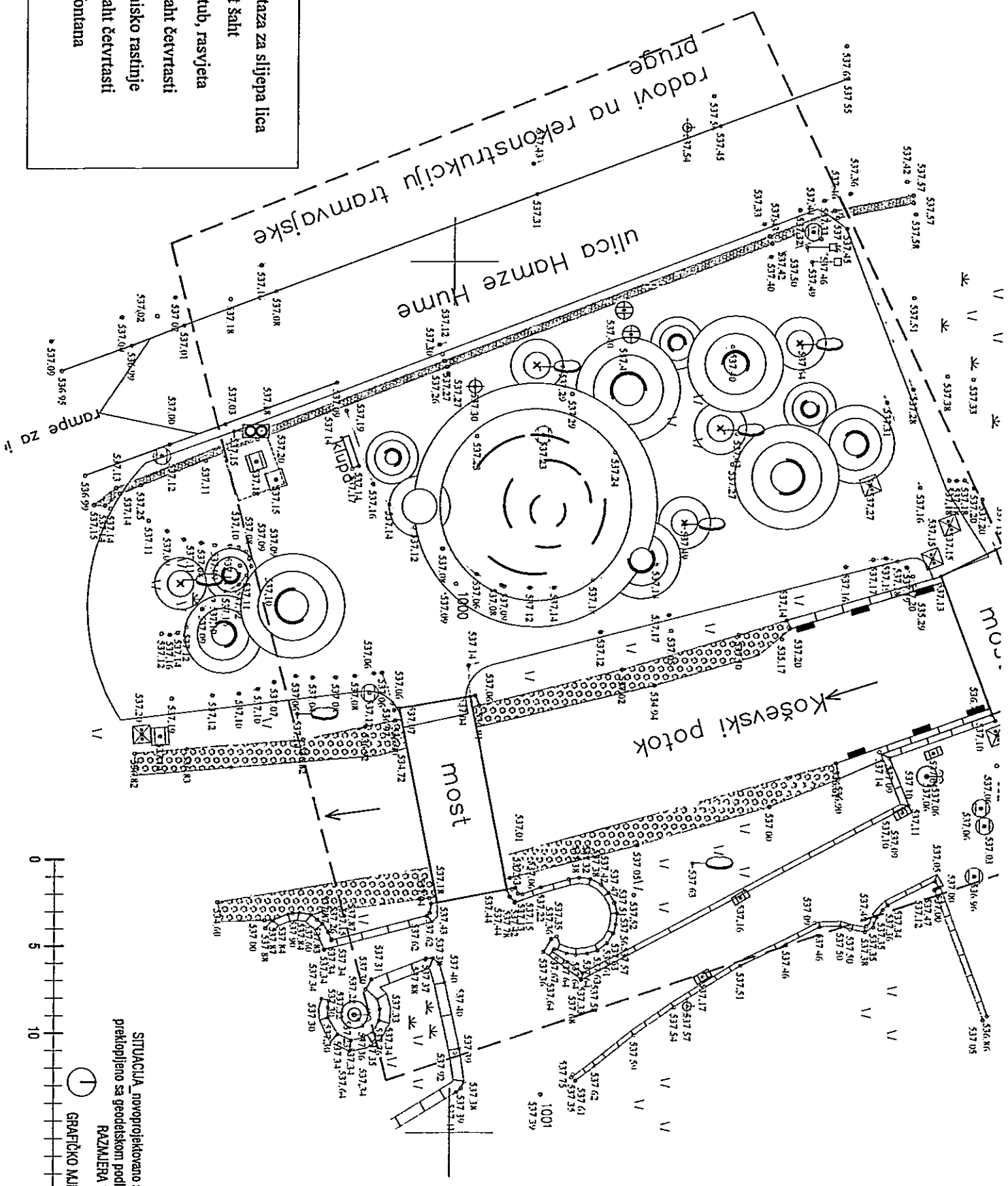

SITUACIJA novoprojektovanog stanja
RAZMjera 1:200

GRAFIČKO MATERIJAL

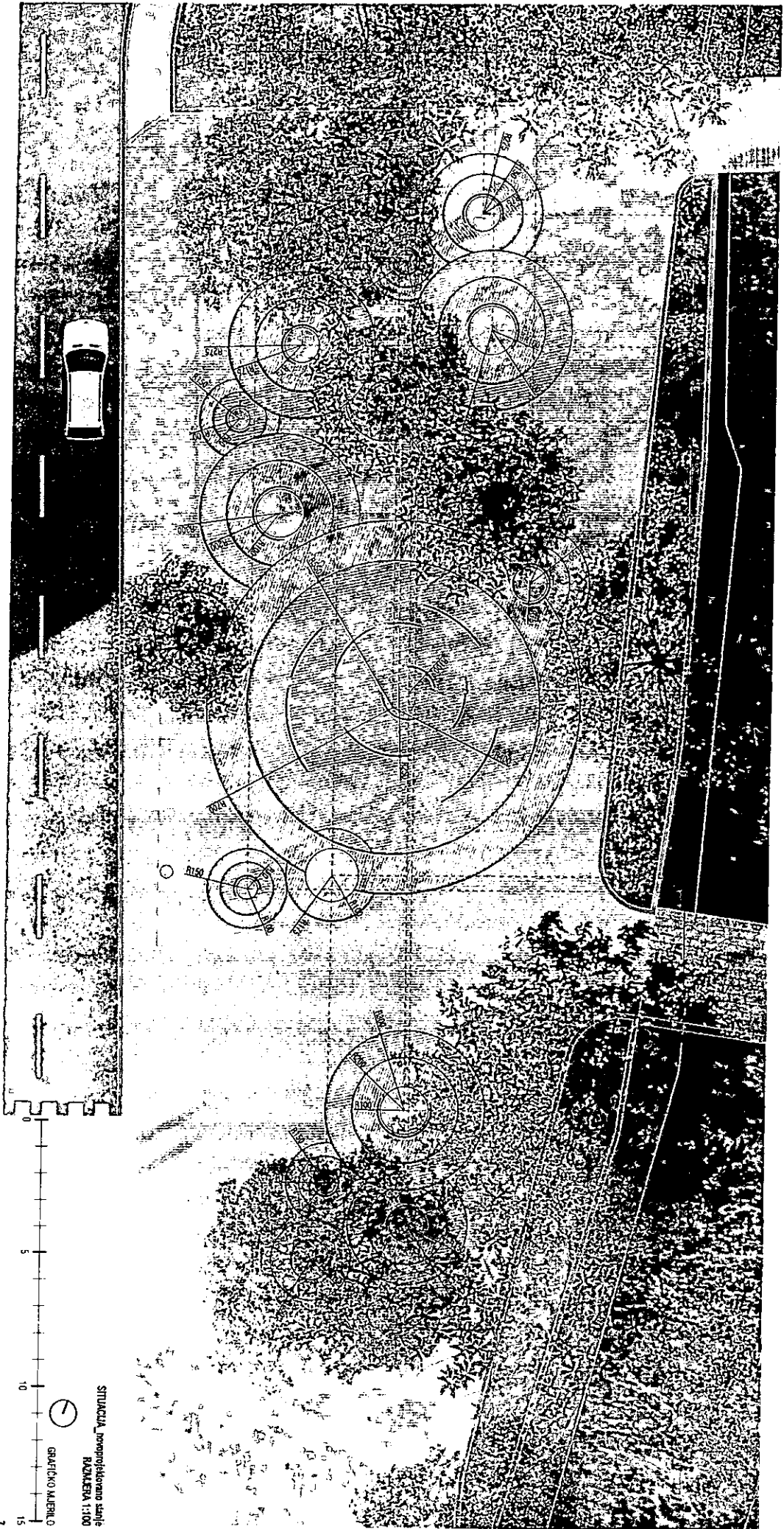
- stara za slijeva lica
- If Šahit
- stub, rasvjeta
- Šahit četvrtasti
- nisko ravninje
- Šahit četvrtasti
- fontana

SITUACIJA novoprojektovano stanje
preklapljenia sa geodetskom podlogom
RAZMjera 1:200

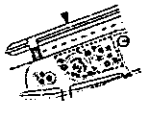
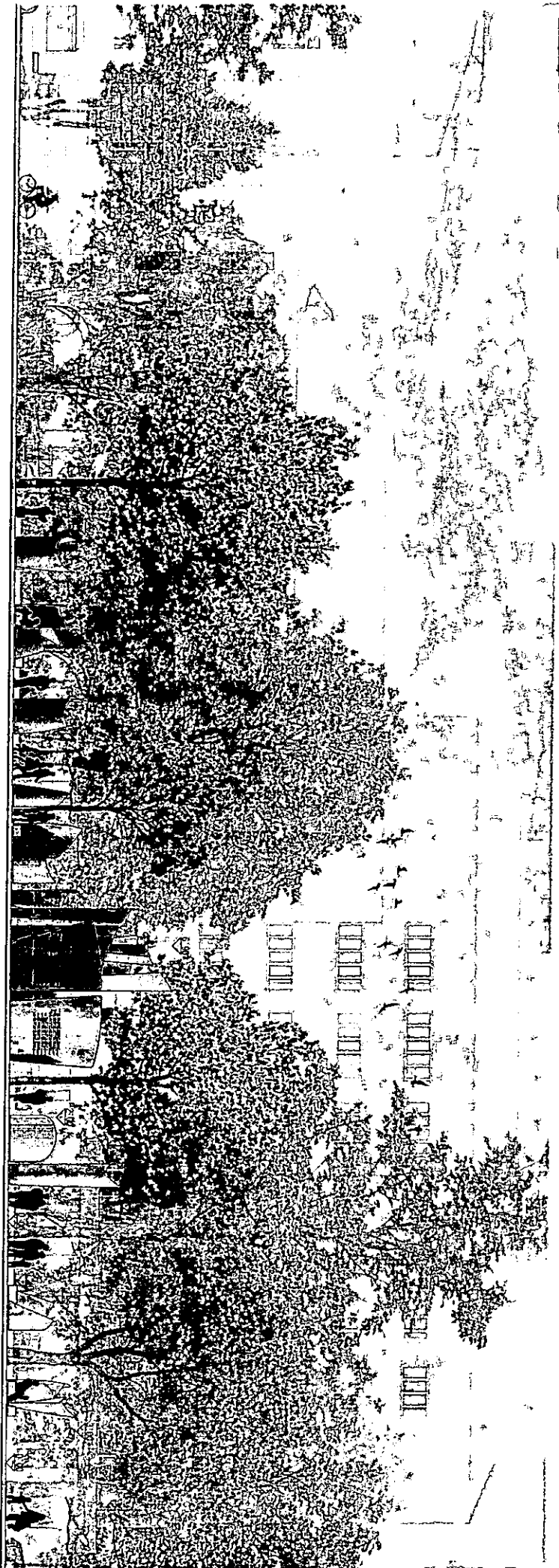
GRAFIČKO MjERILLO

SITUACIJA domogradnje sanje
BAZENA 1:100

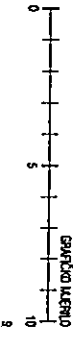
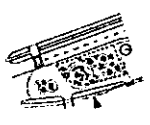
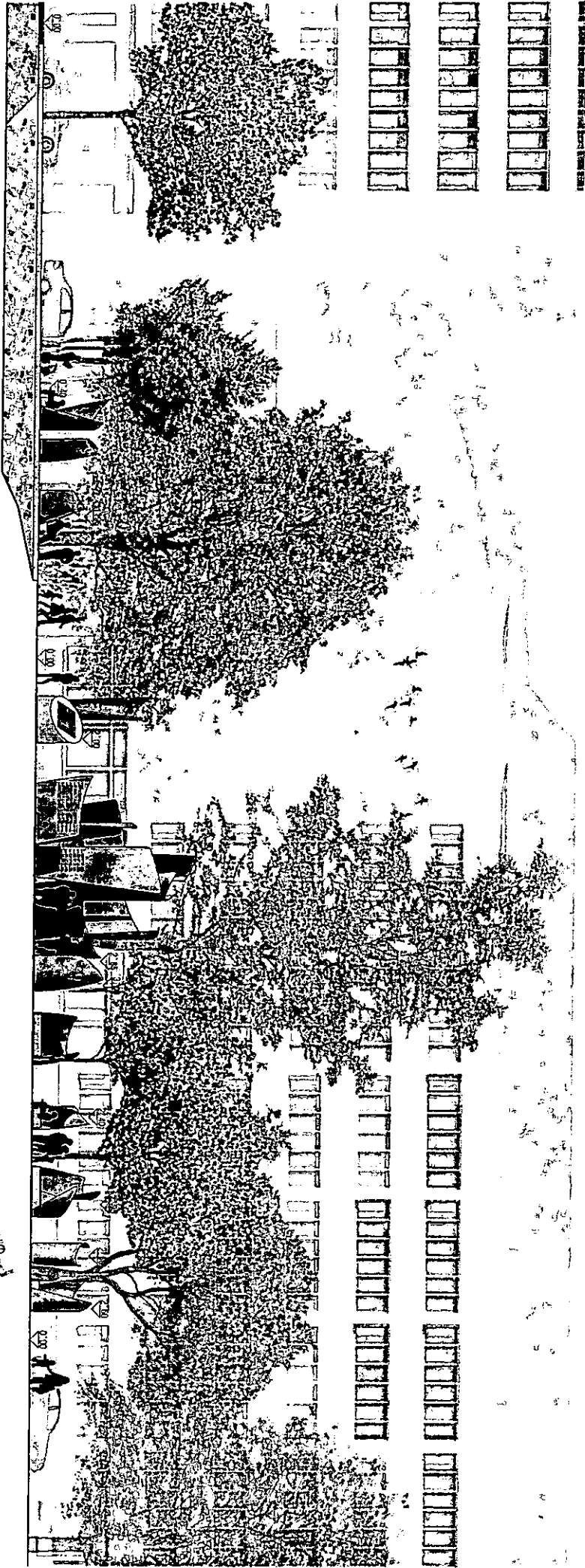
GAJEVO MESTO

0 5 10
CHICAGO, ILLINOIS

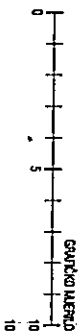
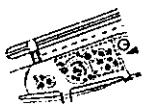
CHICAGO, ILLINOIS
PUBLISHED BY THE
CHICAGO BOARD OF TRADE

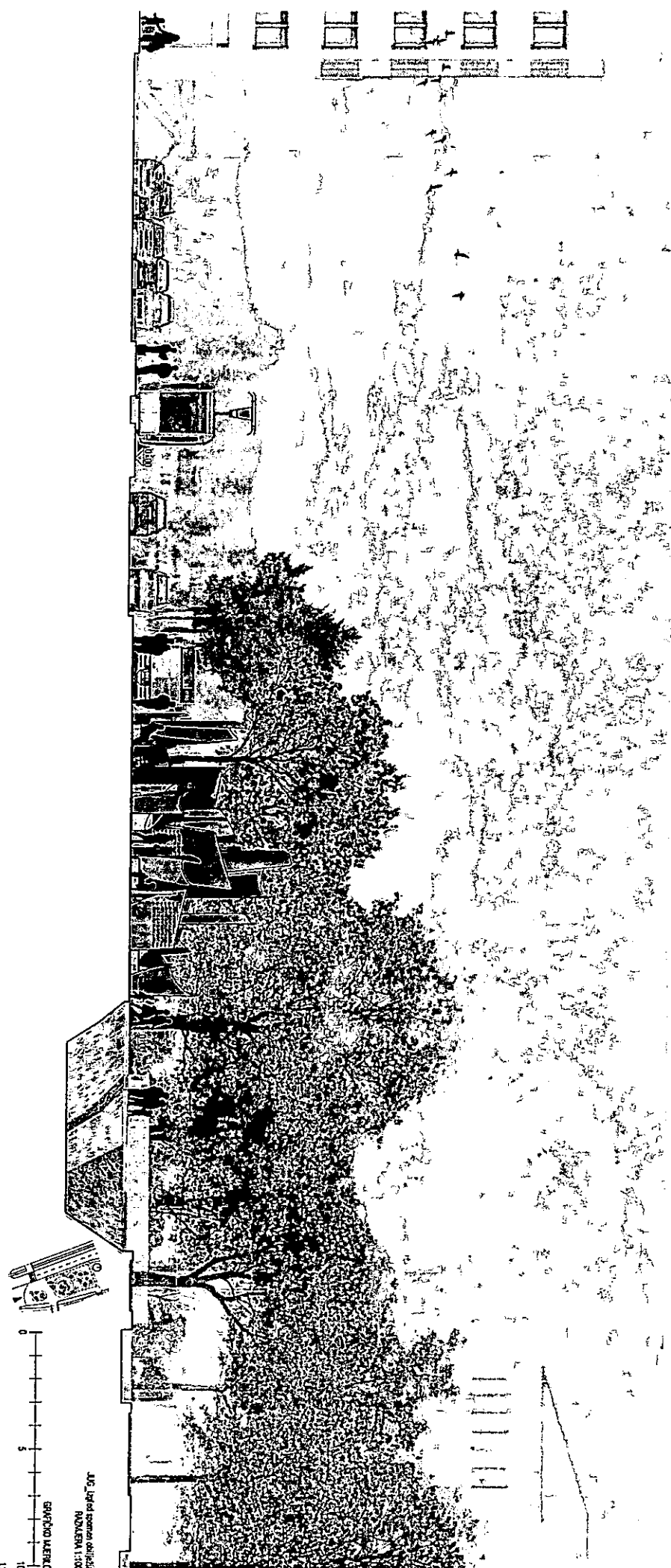
STRAZA IZ OBLASTI
PROJEKCIJA

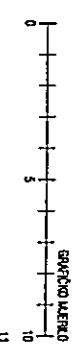

GAUKKIO ALBERTO
ROKOROKO 1:100

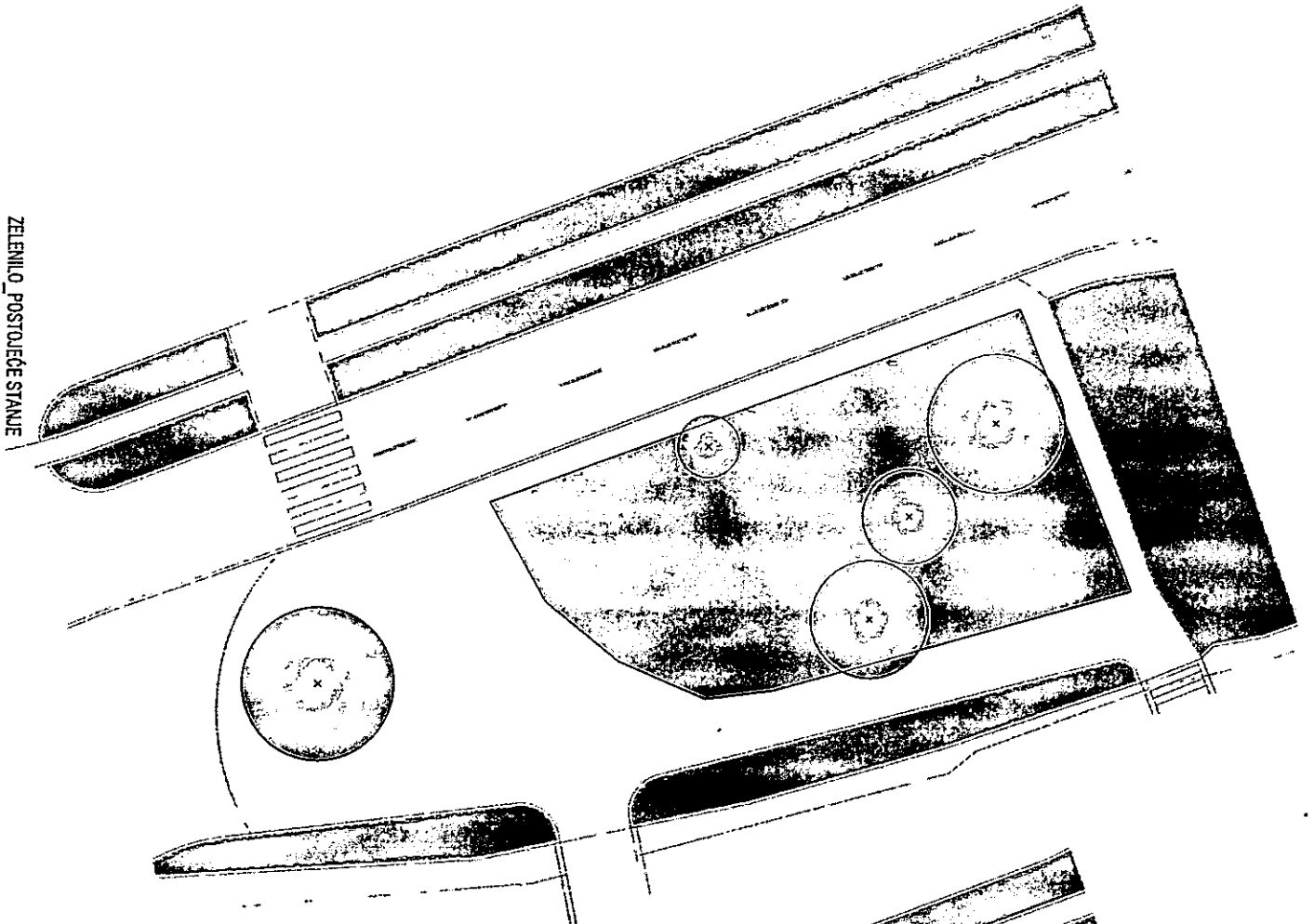

UIC - Unidad de Urbanismo y Construcción
PROYECTO: PLAN DE ORDENAMIENTO TERRITORIAL

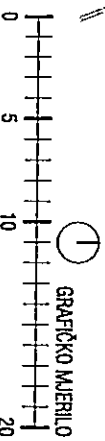
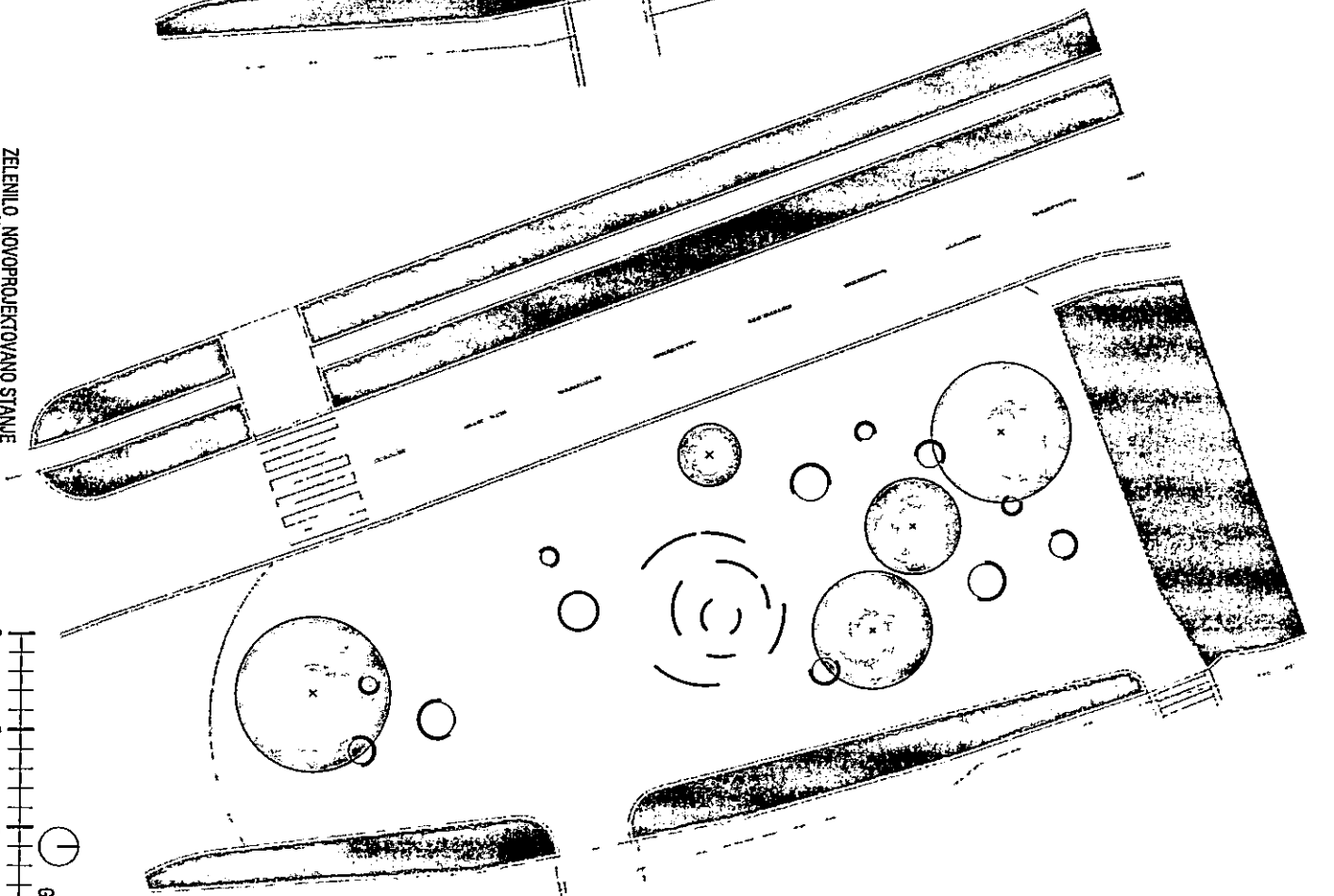

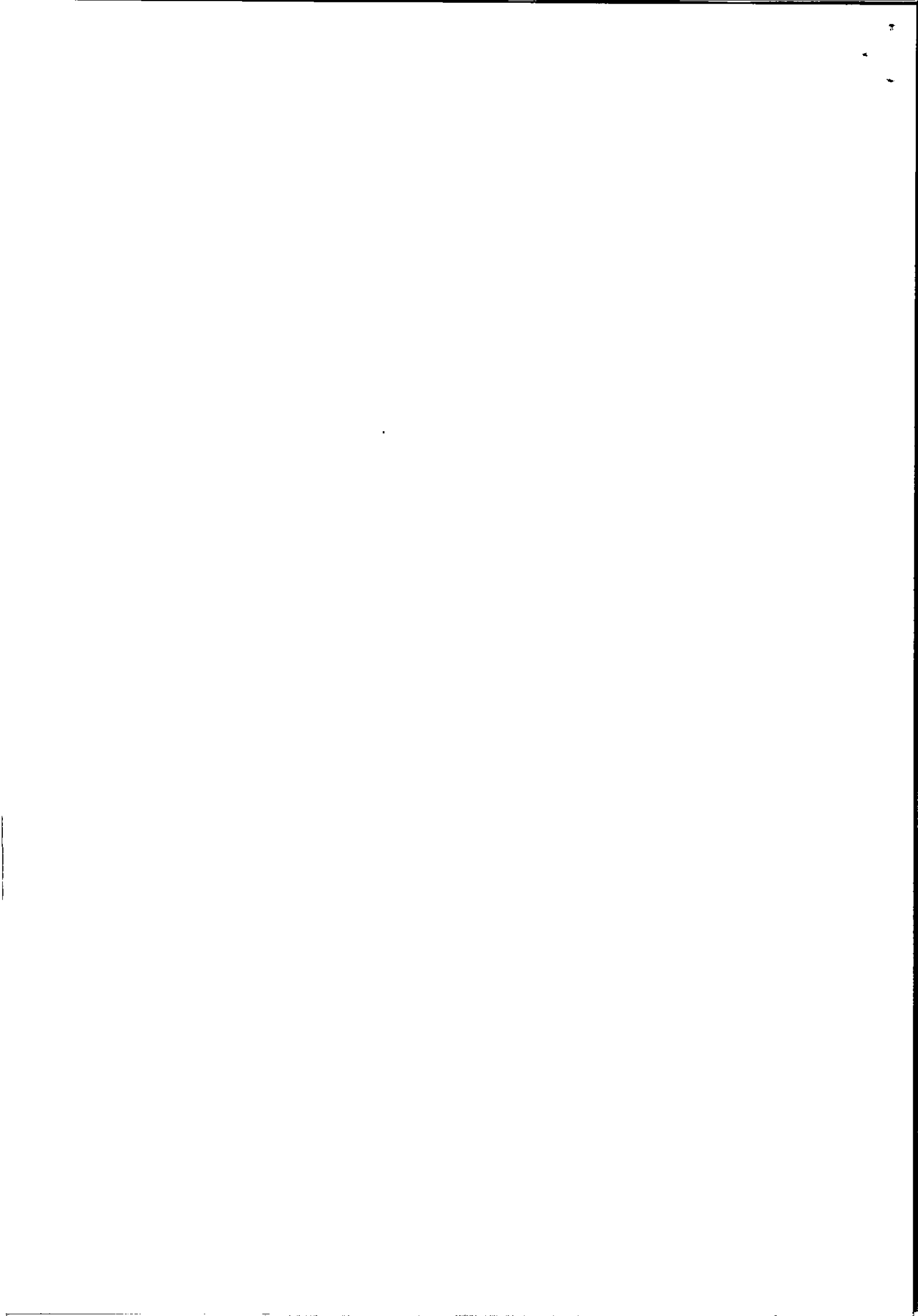
ZELENILO POSTOJEĆE STANJE

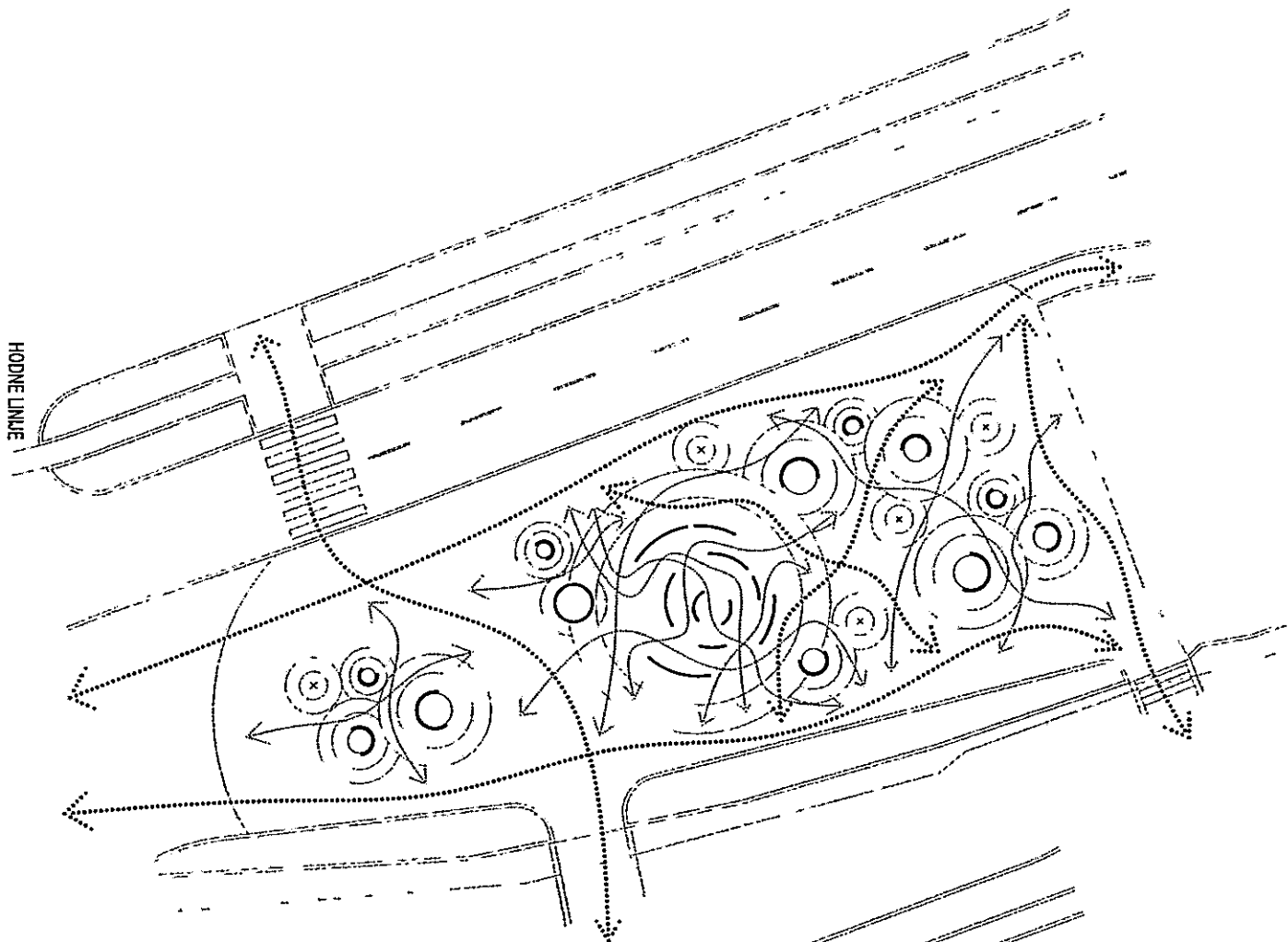
ZELENILO NOVOPROJEKTOVANO STANJE

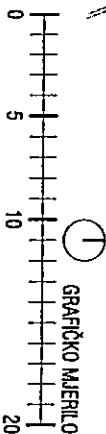
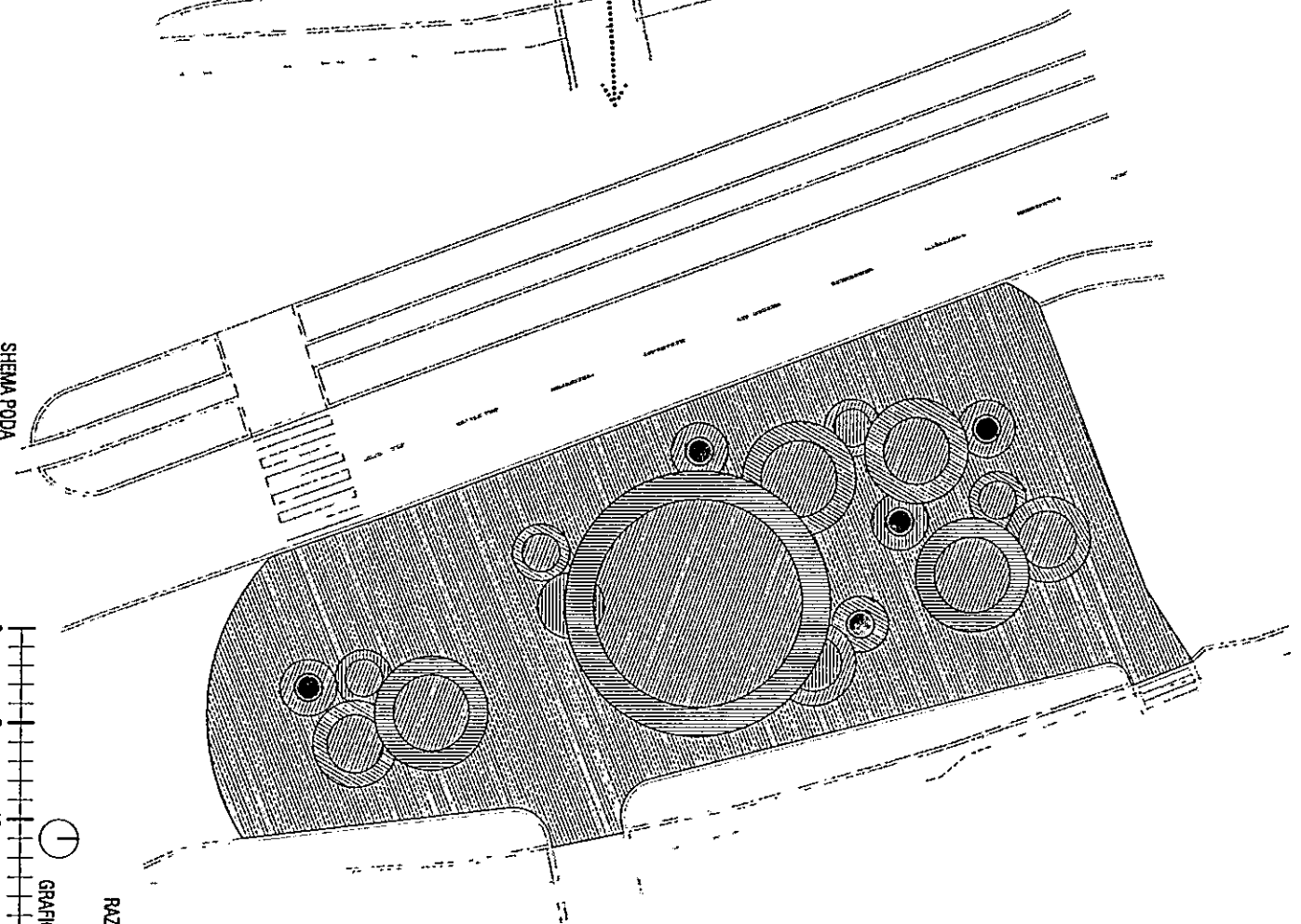
RAZMJERA 1:250

HODNE LINIJE

HEMA PODA

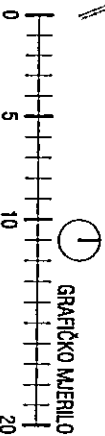

RAZMERA 1:250

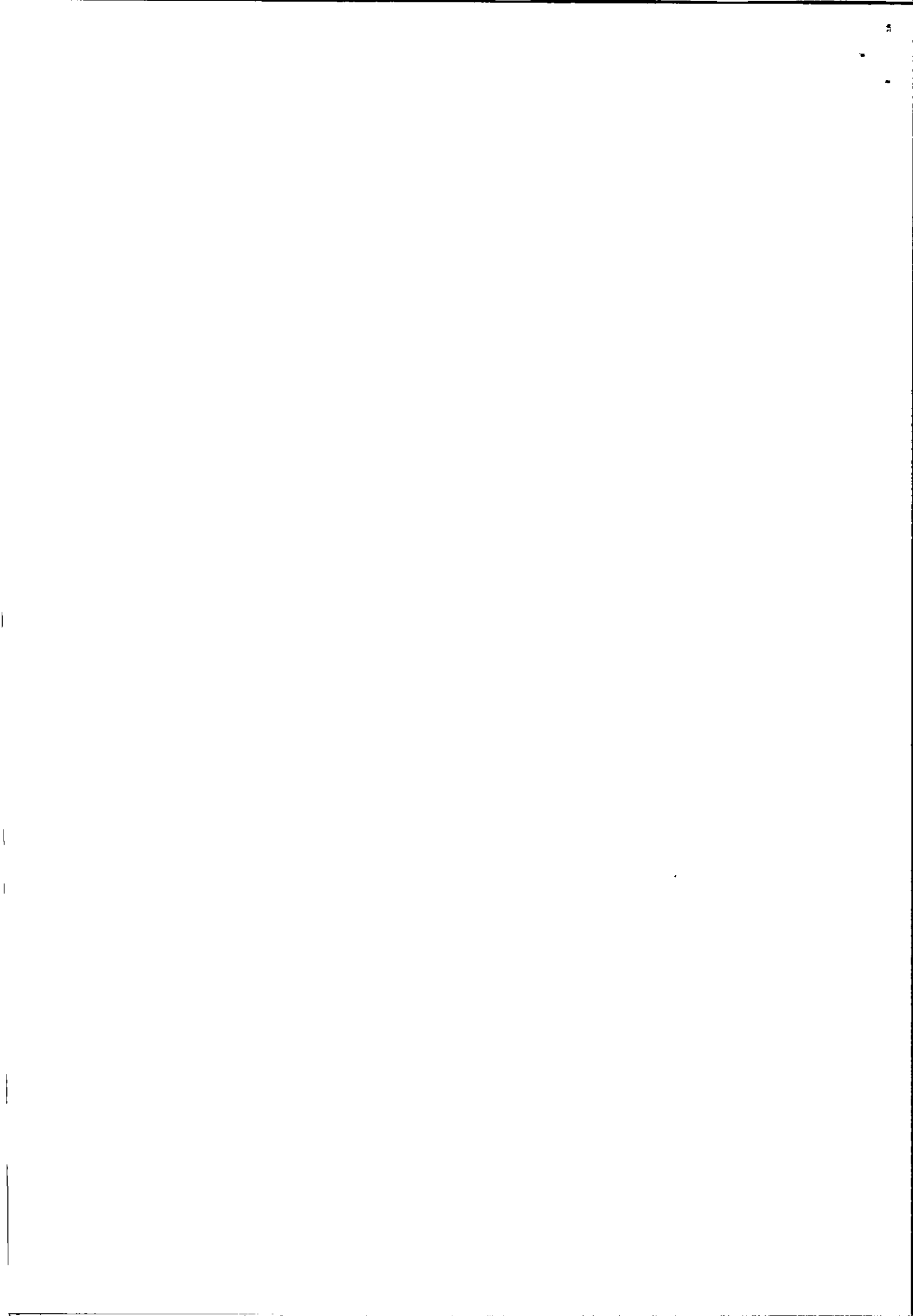

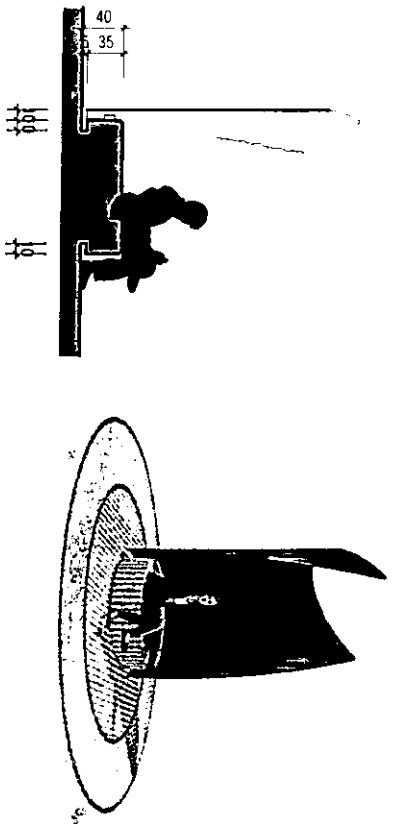
LED RASVJETA

MOBILNIAR_KLUPE

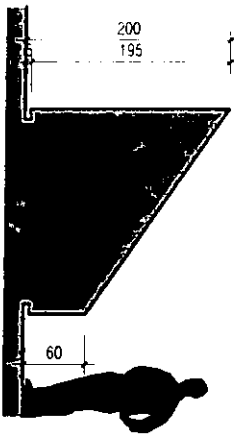

RAZMJERA 1:250

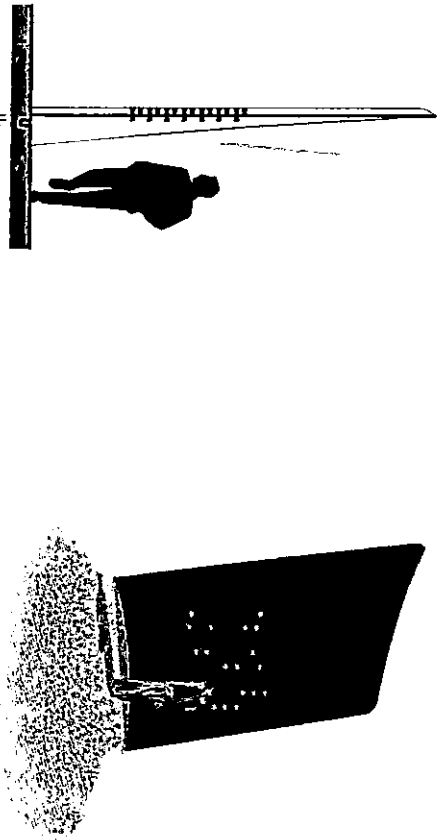
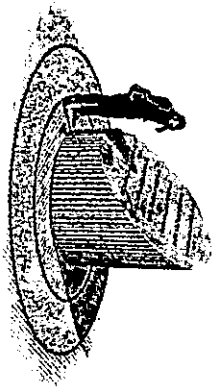

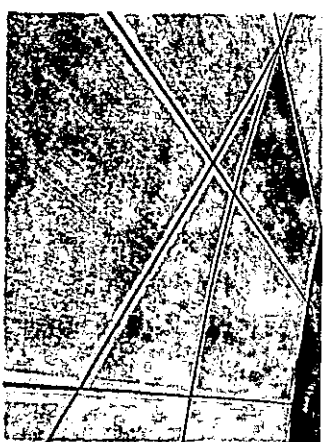
Detail klupe i klince sa osvjetljenjem_1:50

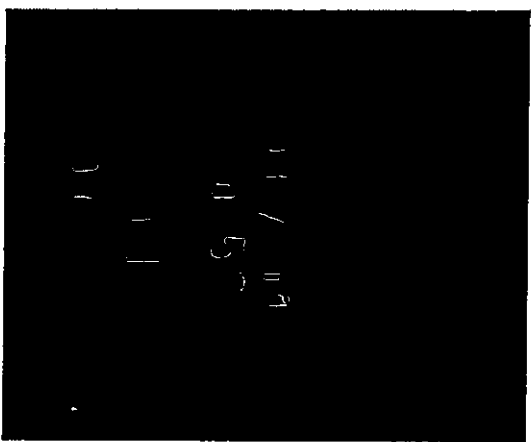
Detail postamena sa priklopnim natpisom_1:50

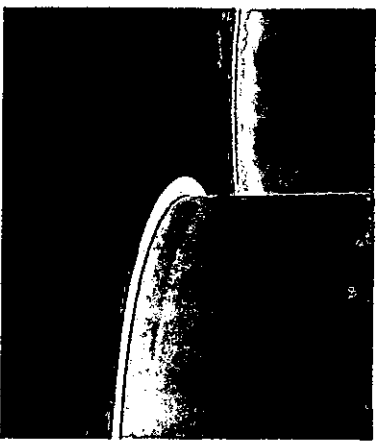
Detail centralnog stila spomen obilježja sa natpisima i osvjetljenjem_1:50

Izgled "čestilacnog" betona

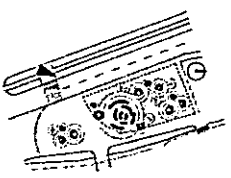
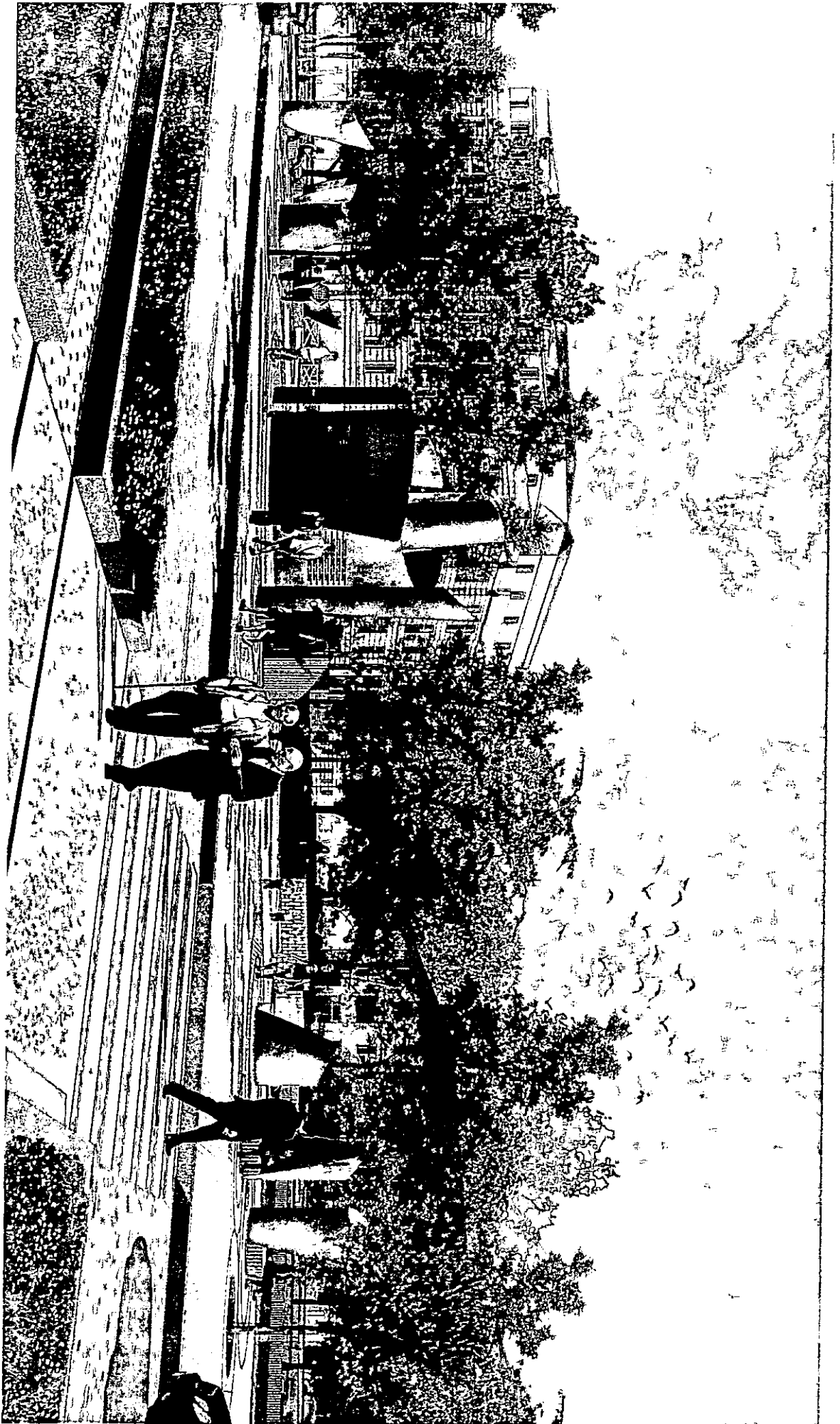

Izgled prorezanog teksta na korten čeliku

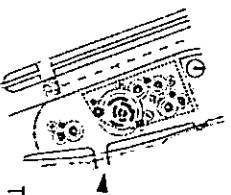
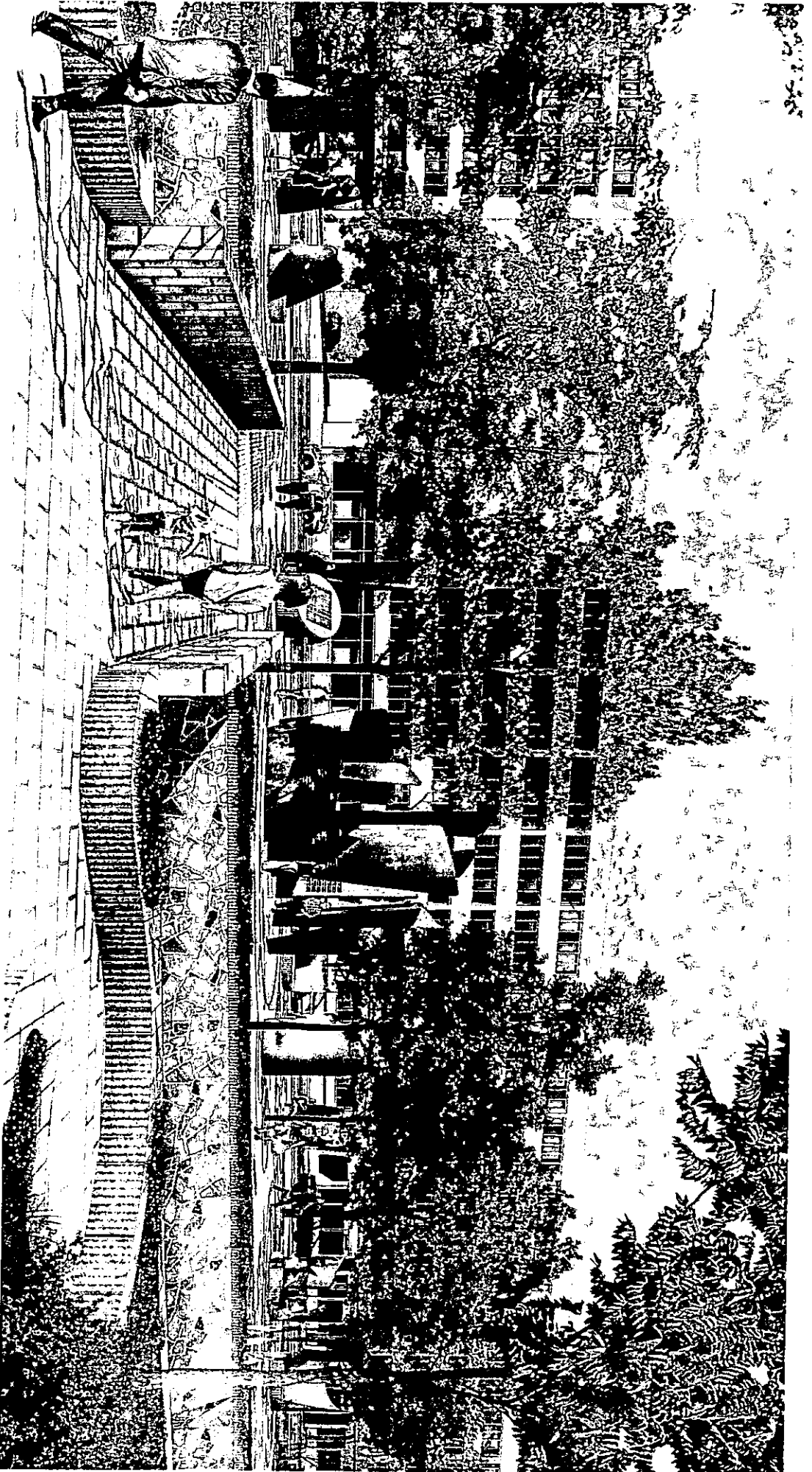

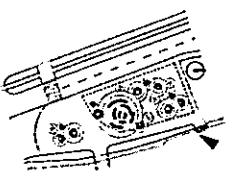
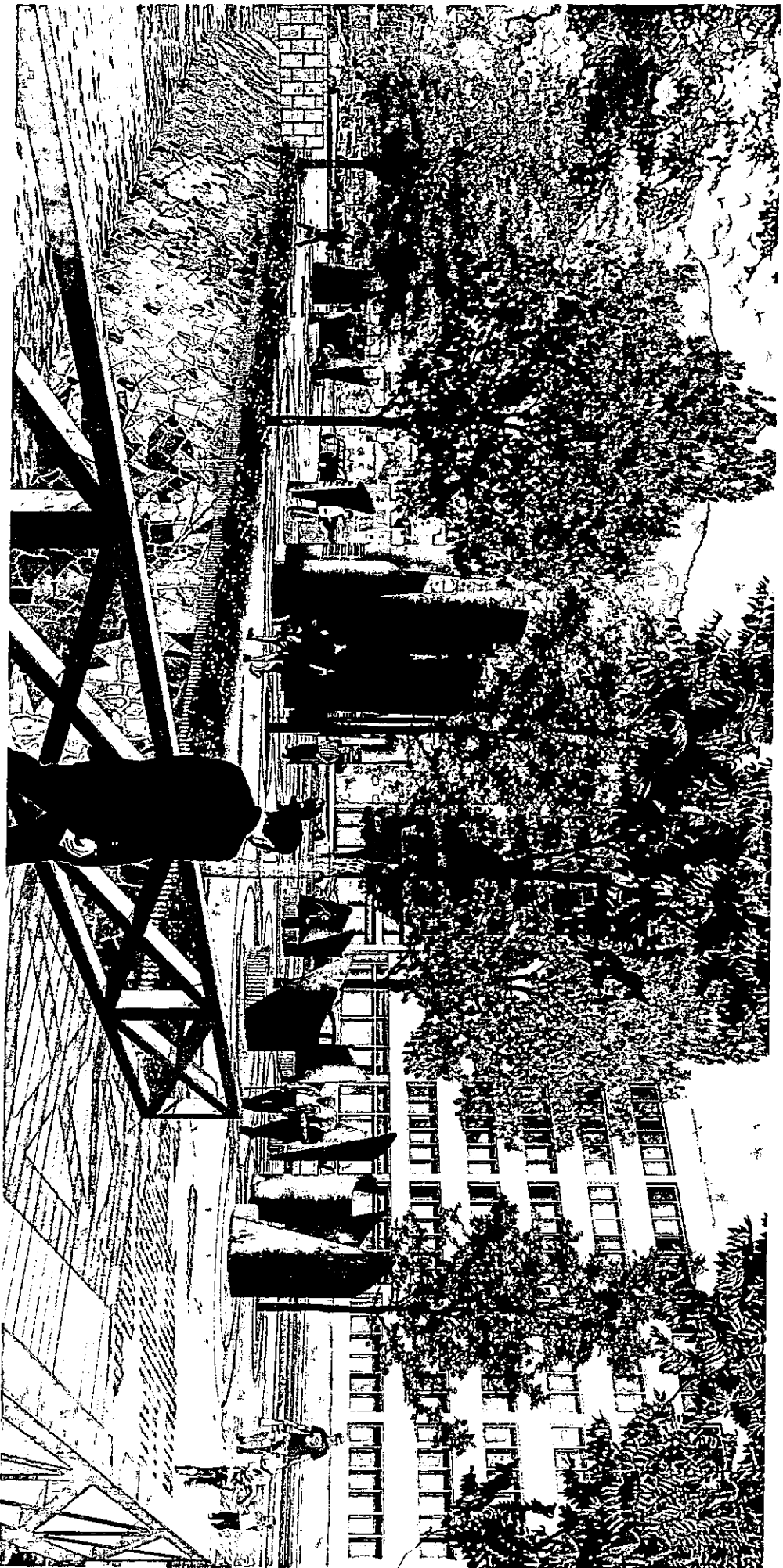
Izgled LED rasvjetle na korten čeliku

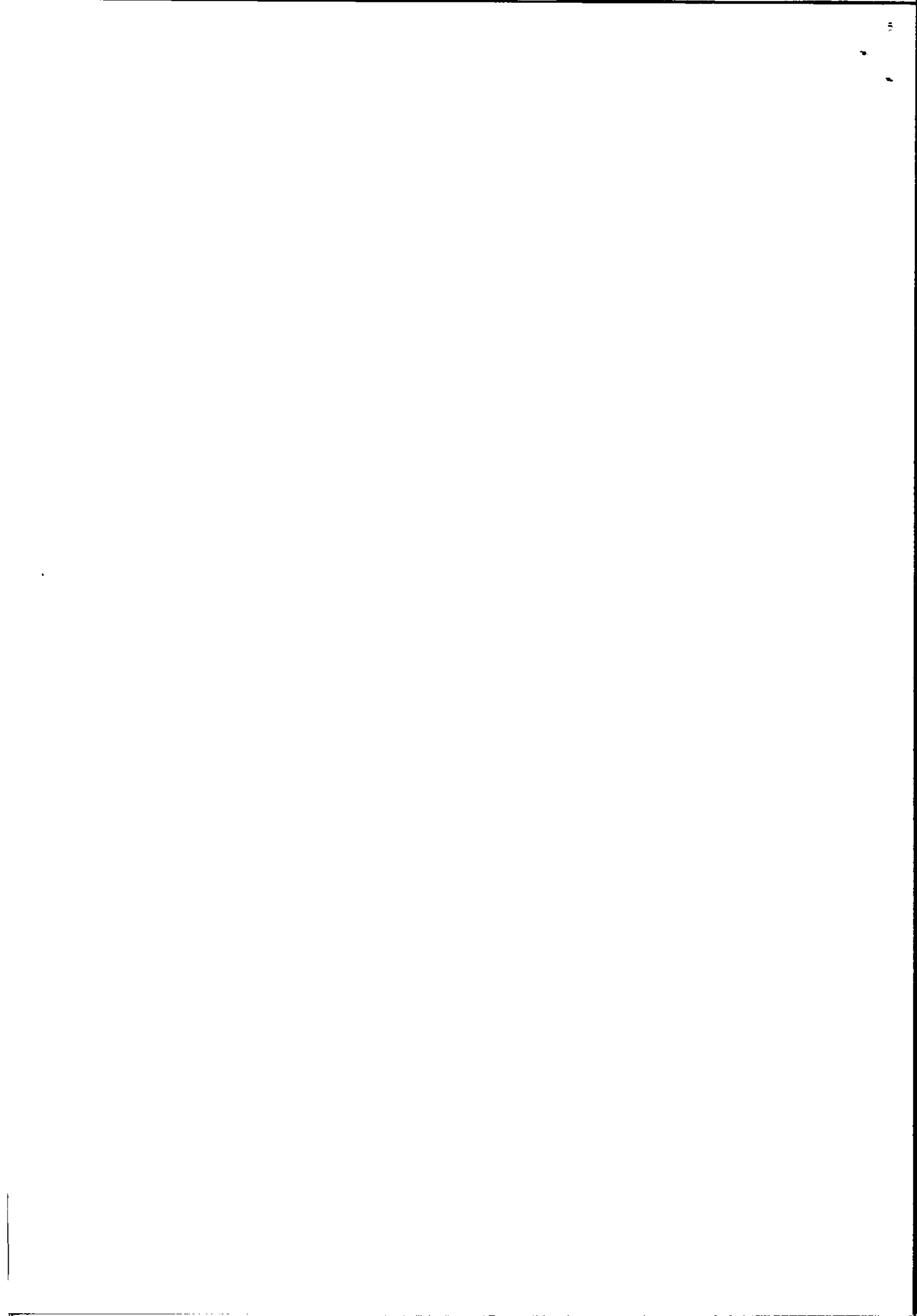

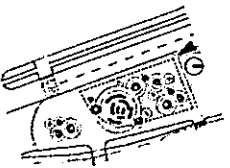
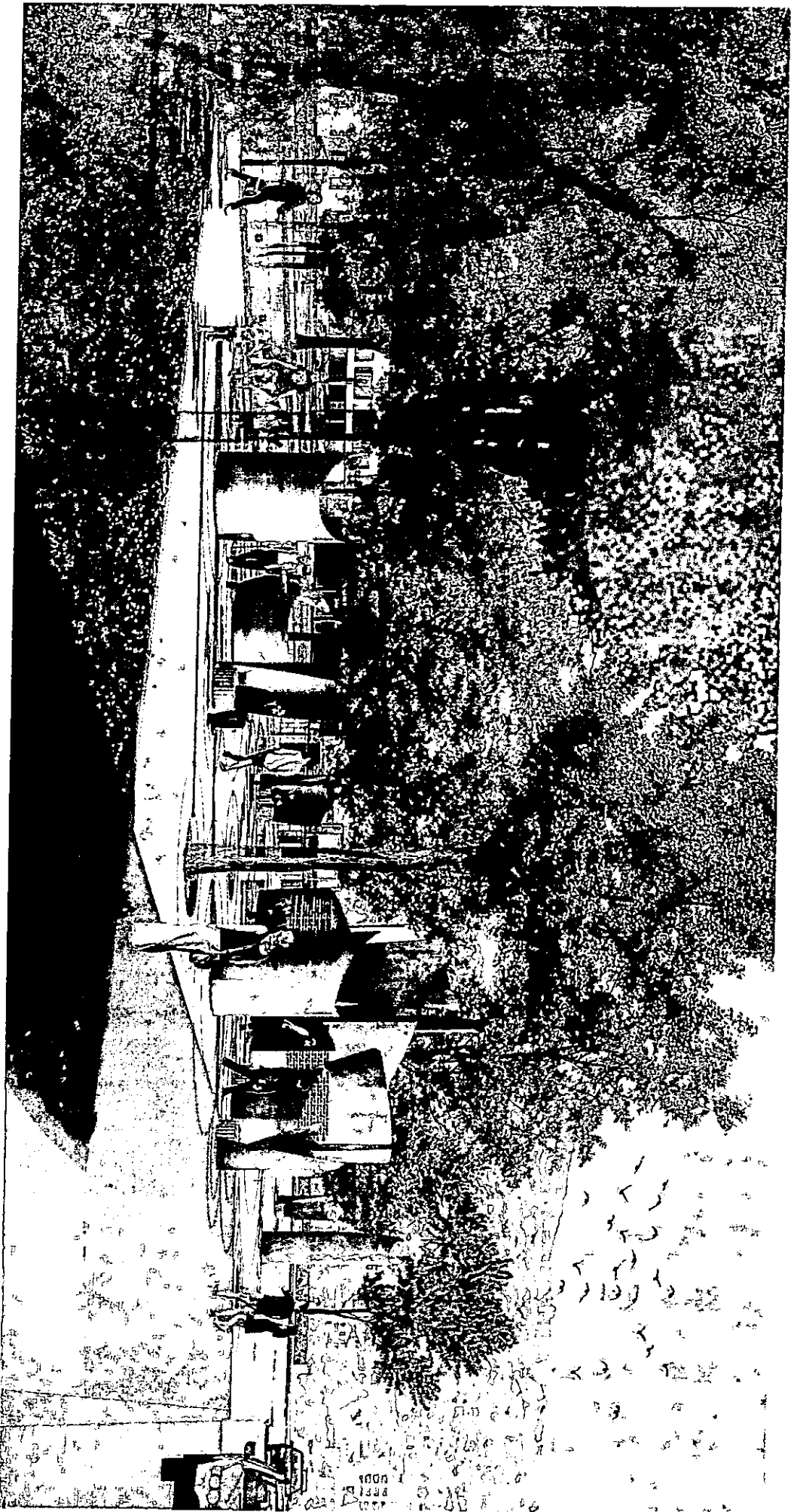

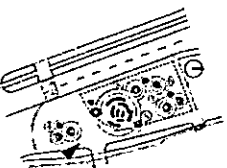
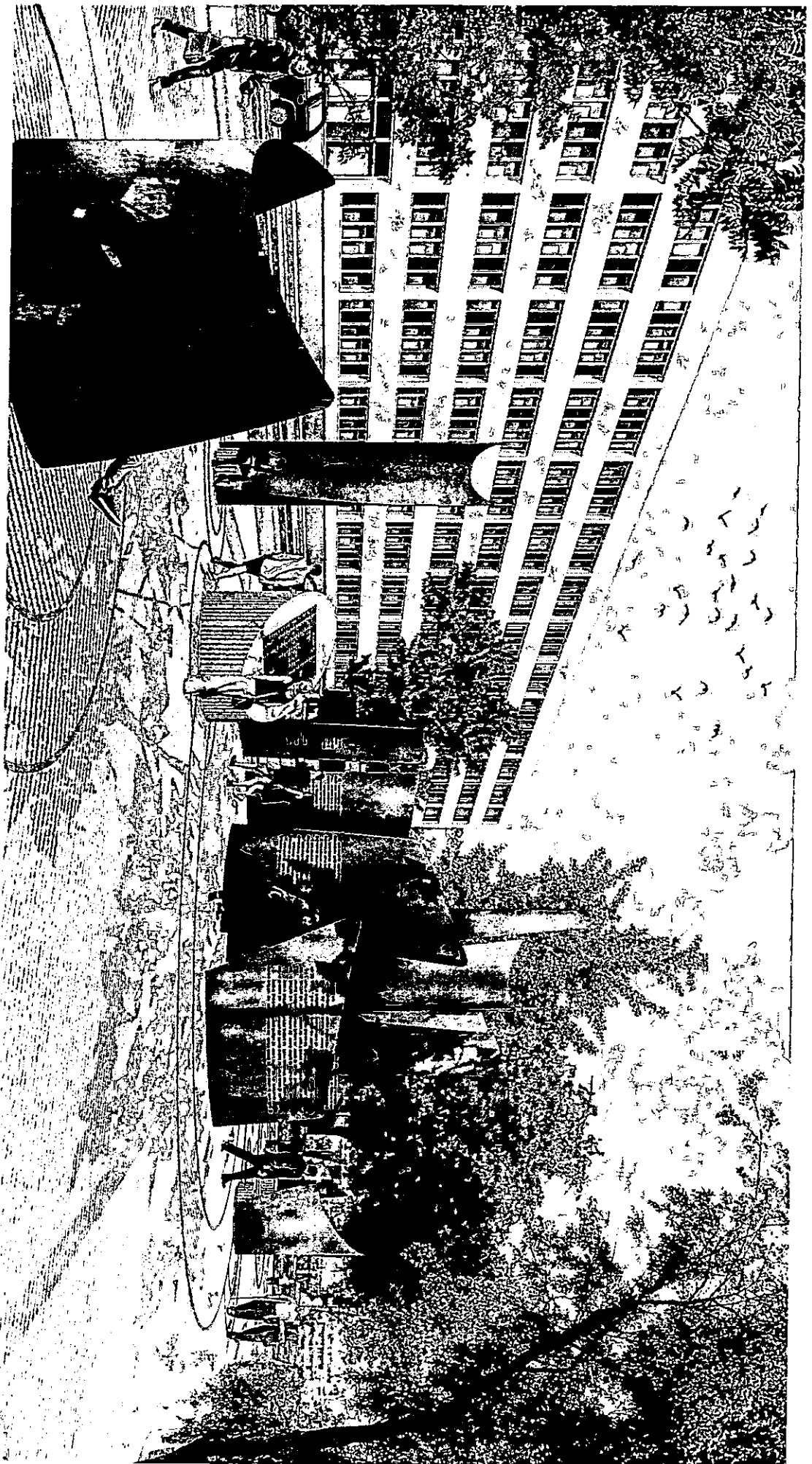

POSTOJEĆA
MATERIJALIZACIJA

POSTOJEĆE STABLO

"LATICA"
SA INTEGRISANOM KLUPOM

POSTOJEĆE STABLO

POSTOJEĆE STABLO

KORTEN FLAH TRAKA

POSTOJEĆE STABLO

IMENA I PREZIMENA
SA GODINOMA
CENTRALNO
SPOMEN OBILJEŽJE

"LATICA"
SA INTEGRISANOM KLUPOM

BAZA
SA PRIKLADNIM TEKSTOM

"ČEŠLIJANI" BETON

POSTOJEĆA
MATERIJALIZACIJA

"LATICA"
SA INTEGRISANOM KLUPOM

POSTOJEĆE STABLO

